

GLUKÓZA (GLU)

Gluc

Materiál

Sérum alebo plazma (EDTA alebo Heparín).

Odber materiálu

Odber krvi za štandardných podmienok.

Frekvencia vyšetrenia

Denne

Statim

Áno

Referenčné hodnoty

Orientačné referenčné hodnoty glukózy v sére a v plnej krvi u detí a dospelých v mmol/l

Vek	Sérum/Plazma	Plná krv
Novorodenc	2,22- 3,33	2,2 - 3,3
> 1 deň	2,78- 4,44	-
> 5 dní	-	2,8 - 4,4
1 - 2 roky	-	1,8 - 6,2
3-4 roky	-	2,9 - 5,4
5 - 6 rokov	-	3,8 - 5,5
Deti	3,33 - 6,11	-
Dospelí	3,90 - 6,40	3,3 - 5,5
> 60 rokov	4.44 - 6.38	-
> 70 rokov	4.61 - 6.11	-

Interferencie

Stanovenie glukózy ruší: (a) ikterus pri koncentrácii bilirubínu nad 376 $\mu\text{mol/l}$; (b) lipemia pozitívne interferuje už pri koncentrácii triacylglycerolov približne 3,2 mmol/l; (c) hemolýza nemá vplyv na meranie do koncentrácie 5,25 g/l hemoglobínu.

Stručný medicínsky význam

Glukóza je najdôležitejší monosacharid v krvi; postprandiálna koncentrácia glukózy je 5 mmol/l v krvi. Slúži ako zdroj energie pre všetky bunky, jej koncentrácia v krvi (glykémia) je udržiavaná v konštantnom rozmedzí hormonálne: inzulín glykémiu znižuje, glukagón, adrenalín, kortizol a rastový hormón ju zvyšujú. Hlavným orgánom, ktorý významne zasahuje do hospodárenia s glukózou v organizme je pečeň. Po prijatí glukózy potravou je asi 80 % glukózy z portálnej krvi (obsahuje až 22,2 mmol/l) vychytených hepatocytmi a v nich je toto množstvo aj spracované (hlavne syntéza glykogénu). Pri hladovaní je naopak glukóza z pečene uvoľňovaná do cirkulácie. 50 až 60 % uvoľnenej glukózy je u človeka spotrebovaných mozgom. Glukóza je v obličkách filtrovaná do moča, z primárneho filtrátu sa už v proximálnom tubule vstrebáva späť do krvi sekundárne aktívnym transportom (kotransport s Na^+). Renálny prah pre glukózu = hladina glykémie 10,0 mmol/l po dobu 15 minút. Pri prekročení tejto plazmatickej koncentrácie sa nadbytočná glukóza nestačí v tubuloch obličiek vstrebať späť do krvi a vylučuje sa močom. Intraindividuálna variabilita je u glukózy väčšia ako u väčšiny ostatných látok stanovovaných v sére alebo plazme, pretože jej koncentrácia závisí od: (1) svalovej aktivity; (2) časového odstavu od prijatia potravy (najvyššia glykémia je 45 až 60 minút

po jedle); (3) rovnováhy regulačných mechanizmov (inzulín versus antagonisti inzulínu); (4) druhu vzorky použitej na analýzu (kapilárna alebo venózna krv, plná krv alebo sérum). Fyziologicky sa koncentrácia glukózy v plazme zvyšuje postprandiálne, klesá pri hladovaní. Patologické **zvýšenie** glykémie nastáva pri nedostatočnej tvorbe alebo využití inzulínu, pri nadprodukcii jeho antagonistov, pri hypertyreóze, ochorení centrálného nervového systému a ochoreniach pečene. Zvýšená glykémia vedie k hyperosmolarite s nebezpečenstvom komatóznych stavov. K patologickému **zníženiu** koncentrácie dochádza pri nadprodukcii inzulínu, endokrinopatách spôsobujúcich nedostatok jeho antagonistov, nedostatočnej tvorbe glukózy glukoneogenezou a pri niektorých vrodených poruchách enzýmov metabolizmu sacharidov. Rizikom hypoglykémie je nedostatočné energetické zásobovanie mozgu.